

19 alebo bez 1, 20...

Nie, nie je to matematická úloha na úvod, aj keď – zdá sa – jednoduchá. Je to len prepis pripodobnenia, ktoré poznáme v Čechách i na Slovensku. Dvaja sa dívajú na tú istú vec – z iného uhla pohľadu, ale tá vec – zostáva rovnaká. Dvaja sa dívajú na tú istú vec – a každý má svoju pravdu, ktorá je rovnaká. Dvaja sa dívajú na tú istú vec – a myslia si, že sú iní, ale nie sú. Prečo to píšem? A znovu trochu osobne? Nieкто by povedal – zaujato?

Autor: PhDr. Peter Zemaník
Kontakt: peter.zemanik@zdsr.sk
Foto: archív DM

Prečo?

Vyprovokoval ma k tomu aktuálny návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (NR SR) na novelu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, parlamentná tlač 591. (Článok vznikol 19. 6. 2021, keď bolo znenie návrhu zaradené do prvého čítania na rokovanie NR SR – poznámka autora)

A mozaiku doplnil aj článok z Denníka N Zsolt Simona, bývalého ministra pôdohospodárstva SR, t.č. politika v zálohe, ktorý reaguje na znovu blčiaci oheň zákopovej vojny medzi ochranármi a poľovníkmi/lesníkmi, z ktorého citujem: „Treba veci pomenovať tak, ako sú. Ochrancovia nenesú žiadnu zodpovednosť za svoje rozhodnutia a už by mali začať. Ak sa nevrátíme k zdravému sedliackemu rozumu aj pri ochrane prírody, tak budeme musieť na Slovensku ‚zavrieť‘ ľudí do veľkomiest a tam ich strážiť. Prírodu a krajinu prenecháme divým šelmám a na vznik pralesov a potom už bude všetko chránené a vstup do prírody bude zakázaný. Už len ochranári tam budú môcť slobodne vstupovať. Ich zásahový tím bude môcť usmrtiť a loviť med-

veďa, ale poľovník nie. Keď ochranári berú právo rozhodovať o manažmente dravcov, nech preberú aj zodpovednosť za škody a straty na ľudských životoch. Za desaťročia komunizmu bez ministerstva životného prostredia poľovníci medveďa, hlucháňa či vlka nevystrelali, ale rozumne regulovali. Ani manažment tatranského kamzíka nevedol k jeho zániku. Tak, prosím, prestaňte dnes tvrdiť, že to robili zle. Veď keby naozaj poľovníci a lesníci boli voči našej prírode takí bezočiví (ako to dnes ochranári tvrdia), tak nemáme národné parky a žiadneho medveďa, vlka či hlucháňa.“

Toto konštatovanie sa bezpochyby nebude páčiť Jánovi Budajovi, súčasnému ministrovi životného prostredia SR, ktorý si počas komunizmu vybudoval status ochrancu prírody vo vtedy nepovoľovaných nezávislých ochranárskych združeniach, aby sa v roku 1989 cez tribúnu námestia a VPN prepracoval až do „ochranárskej exekutívy“.

Vráťme sa, však, k meritu veci. O čo ide?

Samotná predkladaná novela je veľmi krátka a jej účelom je prevod správy pozemkov vo vlastníctve štátu v národných parkoch a súvisiaceho ostatného nehnuteľného a hnutelného majetku štátu na organizáciu ochrany prírody, resp. prechod zriaďovateľskej pôsobnosti príspevkovej organizácie Štátne lesy Tatranského národného parku a štátneho podniku Lesopôľnohospodársky majetok Ulič z ministerstva pôdohospodárstva na ministerstvo životného prostredia. Na prvý pohľad jednoduché

Kto ponesie zodpovednosť za nemalé škody spôsobené navrhovaným presunom štátnych pozemkov v národných parkoch pod správu štátnej ochrany prírody?

a účelné riešenie, ktoré – zdanlivo – iba naplňa zámer z Programového vyhlásenia Vlády SR, citujem: „Vláda SR zabezpečí jednotnú správu chránených území pod ministerstvom životného prostredia a zväží právnu subjektivitu správ národných parkov“.

Potiaľ, v poriadku. Lenže, ako vo väčšine komplikovaných prípadov – a takým tento zámer určite je – prichádza ALE. Pretože diabol sa skrýva v detaile.

LESY SR, š.p. patria pod ministerstvo pôdohospodárstva. To sa voči návrhu ostro ohradilo. „Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR zásadne odmieta rozčlenenie lesov na chránené a ostatné, pretože všetky lesy sú hodné mimoriadnej ochrany.“

Ministerstvo pôdohospodárstva tvrdí, že ministerstvo životného prostredia presadzuje nátlakové riešenia, vlastné názory a ignoruje nielen programové vyhlásenie vlády, ale aj potrebu konštruktívnej diskusie a odborných argumentov.

Mediálny tlak a neochota počúvať argumenty

Tento spôsob (ne)komunikácie je dlhodobo typický pre vzťah lesníkov (drevárov) na jednej strane a ochranárov na druhej. Žiaľ, laická verejnosť, ktorá citlivo reaguje na tému ochrany prírody, práve vďaka svojej laickosti počúva na ľúbivé slová o neporušených lesoch, o čistom vzduchu, o nedotknuteľnosti prírody, o ochrane biodiverzity (pozor! Tu to už zaváňa odborným výrazivom), o drancovaní lesov lesníkmi a drevármi...

Diabol sa – ako vždy – opäť skrýva v detaile

Nikto nespochybňuje dôležitosť ochrany prírody a krajiny Slovenskej republiky, tak isto nikto nespochybňuje zákonodarnú iniciatívu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. K predloženej novele zákona však existujú vážne výhrady. Ústava Slovenskej republiky je zákonná norma, ktorú by mali dodr-

Zníženie tržieb za drevo a prenájom práva poľovníctva	34,736 mil. eur
z toho čistý príjem zamestnancov	13,463 mil. eur
výpadok daní a odvodov	9,970 mil. eur
ostatné náklady=prijem dodávateľských odvetví LH	11,303 mil. eur
Strata pracovných miest v LH	1 645

Zhrnutie hlavných dopadov presunu správy štátnych pozemkov pod MŽP SR

žiavať všetci občania Slovenska. V jej Piatej hlave – Zákonodarná moc, Prvom oddiele – Národná rada Slovenskej republiky, článku 73 odsek 2 sa uvádza: „Poslanci sú zástupcovia občanov. Mandát vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi.“

Ochrana prírody sa vykonáva spravdivla vo verejnom záujme a poslancový návrh zákona, vypracovaný MŽP SR, je však absolútnym popretím tohto verejného záujmu, keďže týmto postupom sa obide pripomienkové konanie k návrhu všetkými zainteresovanými vrátane verejnosťou, čo je jeden z najdôležitejších a demokratických princípov v ochrane prírody a krajiny, a to princíp účasti verejnosti na rozhodovacích procesoch (pozri Aarhaský dohovor, druhý pilier Smernica EP a Rady 2003/35/ES).

Aj preto je životne dôležité a pre férovosť diskusie nevyhnutné, pripomenúť predbežnú analýzu socio-ekonomických dopadov predpokladaného zámeru tak, ako ho spracovalo Národné lesnícke centrum, inštitúcia na to povolaná.

Finančné, ekonomické a sociálne dopady presunu štátnych lesných pozemkov v 3. až 5. stupni ochrany prírody pod MŽP SR a následne vyhlásenie bezzásahových území na min. 75 % ich výmery v zmysle Envirostratégie.

1. Súčasný stav a navrhovaný presun správy lesných pozemkov

Výmera lesných pozemkov na Slovensku je v súčasnosti 2 024 596 ha, z toho porastová plocha je 1 951 493 ha. Výmera lesných pozemkov v 3.

až 5. stupni ochrany je na Slovensku 316 900 ha, z toho **štátne organizácie spravujú 180 tis. ha** lesných pozemkov so stupňom ochrany 3. až 5. Okrem toho by sa mali previesť lesné pozemky v 1. a 2. stupni, ktoré spravuje LMP Ulič a ŠL TANAP o výmere zhruba 26 tis. ha. **Celkovo by sa malo presunúť pod správu MŽP SR 206 tis. ha lesných pozemkov.** V prípade presunu ochranných pásiem NP by sa jednalo o ďalších 62,5 tis. ha lesných pozemkov v správe štátnych organizácií.

Zásoba lesných porastov v 3. až 5. stupni ochrany je 193,1 mil. m³, z toho **štátne organizácie spravujú 103,6 mil. m³ zásob lesných porastov.** Po započítaní ochranných pásiem NP štátnych organizácií by sa jednalo o ďalších 16,2 mil. m³ zásob lesných porastov.

2. Dopady na lesné hospodárstvo

Obmedzenie využívania lesov z dôvodu ochrany prírody ovplyvňuje finančnú stránku obhospodarovateľov lesa a ekonomiku lesného hospodárstva i hospodárstva SR ako celku. Prejavuje sa to v priamej podobe na strate príjmov lesníckych subjektov a znížení zamestnanosti a aj v nepriamej podobe v strate príjmov a pridanej hodnoty lesného hospodárstva a ostatných nadväzujúcich odvetví, v strate štátu na neodvedených daniach a odvodoch a vo výdavkoch štátu na podporu nezamestnaným. Tieto finančné a sociálno-ekonomické dopady sa kvantifikovali na základe predpokladaného zníženia objemu ťažby surového dreva a dosiahnutých finančných a ekonomických ukazovateľov lesného hospodárstva za posledných 10 rokov. Na základe priemerných údajov za posledných 10 rokov možno konštatovať, že **1 m³ vykonanej ťažby predstavuje:**

- pre subjekty lesného hospodárstva **tržby a výnosy vo výške 107,98 €/m³**
- **pridanú hodnotu vo výške 41,89 €/m³** (hrubá pridaná hodnota), resp. 37,27 €/m³ (čistá pridaná hodnota)

Výmera lesných pozemkov a zásoba lesných porastov v jednotlivých stupňoch ochrany prírody

Ukazovateľ	2. stupeň OP	3. stupeň OP	4. stupeň OP	5. stupeň OP
Výmera lesných pozemkov	584 529 ha	227 272 ha	12 207 ha	77 435 ha
z toho štátne	304 206 ha	125 962 ha	8 443 ha	45 677 ha
Zásoba lesných porastov	121,4 mil. m ³	52,6 mil. m ³	2,4 mil. m ³	16,7 mil. m ³
z toho štátne	63,1 mil. m ³	28,9 mil. m ³	1,7 mil. m ³	9,9 mil. m ³

- **zisk z hospodárenia vo výške 5,14 €/m³**
- pre štát, vyššie územné celky, mestá a obce príjem **6,97 €/m³ na daniach**,
- **sociálne a zdravotné odvody vo výške 7,16 €/m³**
- **osobné náklady vrátane čistého príjmu SZČO vo výške 22,96 €/m³**
- vo vyjadrení pracovných miest to predstavuje **2,33 pracovníka** na 1 000 m³ ťažby dreva, resp. **1,09 zamestnanca** na 1 000 m³ ťažby dreva.

2.1 Zníženie ťažby surového dreva
 Výpadok ročnej ťažby na prevádzaných lesných pozemkoch na základe priemerných údajov za Slovensko je v A-zóne (bezzásah) vo výške 495 tis. m³ (zohľadnená súčasná výmera 5. stupňa OP) a v B-zóne 211 tis. m³. **Celkové zníženie ťažby surového dreva oproti súčasnému stavu možno predpokladať na úrovni -706 tis. m³ ročne.**

2.2 Výpadok príjmov obhospodarovateľov lesa

Predpokladané **zníženie príjmov štátnych obhospodarovateľov lesa bude vo výške 34,7 mil. eur ročne. Zníženie príjmov z predaja surového dreva bude** pri priemernom speňažení za posledných 10 rokov na úrovni 46,94 eur/m³ **vo výške 33,1 mil. eur ročne a výpadok z prenájmu poľných revírov** pri priemernej cene prenájmu 10 eur/ha **bude vo výške 1,6 mil. eur ročne.**

2.3 Dopady na zamestnanosť

Obhospodarovanie lesa a ťažba surového dreva prináša so sebou nielen výnos a zisk pre obhospodarovateľa lesa, ale aj pracovné príležitosti pre pracovníkov v lesnom hospodárstve, dodávateľských odvetviach (hodnota medzispotreby a investícií) a v ďalších nadväzujúcich spracovateľských odvetviach. Obhospodarovanie lesov prispieva k zachovaniu, resp. udržiavaniu pracovných miest v regióne a tým rozvoju vidieka a zvyšovaniu kvality života vo vidieckych oblastiach.

Na základe priemerných údajov za posledných 10 rokov generovala ťažba surového dreva 2,33 pracovných miest v lesnom hospodárstve na 1 000 m³. Pri znížení ročnej ťažby o 706 tis. m³ ročne **možno predpokladať zánik 1 645 pracovných miest**, z toho zhruba 662 pracovných miest u obhospodarovateľov lesa a 983 pracovných miest u dodávateľov lesníckych činností. V prípade

zabezpečovania starostlivosti o lesné pozemky možno predpokladať zachovanie určitého počtu pracovných miest, avšak tieto pracovné miesta musia byť financované z verejných zdrojov.

2.4 Výpadok daní a sociálnych a zdravotných odvodov

Zníženie ťažby surového dreva a zánik 1 645 pracovných miest bude mať dopady aj na verejné financie vo forme nižšieho výberu jednotlivých daní a sociálnych a zdravotných odvodov. Lesné hospodárstvo odvedie zhruba 6,97 eur/m³ z každého vyťaženého kubika surového dreva vo forme DPH, dane z nehnuteľností, cestnej dane, dane z príjmu a ostatných daní. Taktiež odvedie zhruba 7,16 eur/m³ z každého vyťaženého kubika surového dreva na sociálnych a zdravotných odvodoch. **Výpadok daní a sociálnych a zdravotných odvodov možno kvantifikovať vo výške 9,97 mil. eur.**

2.5 Dopady na miestnu samosprávu

Dopady na miestnu samosprávu budú vo forme výpadku dane z nehnuteľností a podielových daní (70 % dane z príjmu je príjmom miest a obcí). Zníženie dane z nehnuteľností (po zohľadnení súčasnej výmery ochranných lesov a lesov osobitného určenia) možno očakávať na úrovni **-977 tis. eur ročne** a výpadok podielových daní na úrovni **-965 tis. eur ročne**. Dopady na samosprávu sú zahrnuté vo výpadku daní v bode 2.4.

2.6 Ostatné dopady a aspekty

- Niektorí obhospodarovatelia lesa ako je napr. LPM Ulič má aj poľnohospodársku činnosť. Oстане táto po prevode správy súčasťou ŠOP SR, alebo sa zruší? Ak sa zruší potom sociálno-ekonomické dopady budú ešte vyššie.
- Potrebne doriešiť už poskytnuté úvery obhospodarovateľom lesa, tie bude musieť prevziať ŠOP SR, ručiť za ne a ich aj splácať.
- Rozpracované a riešené projekty na výstavbu cyklotrás a obnovu lesných ciest, tie bude musieť taktiež prevziať ŠOP SR a úspešne ich dokončiť, inak bude potrebné vrátiť už poskytnuté finančné prostriedky a na druhej strane plniť zmluvné záväzky voči vysúťaženým dodávateľom.
- Prebratie záväzkov z uzatvorených dodávateľsko-odberateľských zmlúv na dodávku surového dreva

a v prípade ich neplnenia uhradiť zmluvné pokuty.

- Prebratie prípadných záväzkov vyplývajúcich zo súdnych sporov, v prípade prehry v týchto súdnych sporoch bude musieť ŠOP SR uhradiť všetky náklady.

3. Dopady na drevospracujúci priemysel

Ťažba surového dreva prináša pridanú hodnotu a pracovné miesta aj v nadväzujúcich spracovateľských odvetviach. Spracovanie 1 m³ surového dreva generuje v drevospracujúcom priemysle **tržby a výnosy vo výške 443,83 €/m³, pridanú hodnotu vo výške 160,28 €/m³**, pre štát, vyššie územné celky, mestá a obce príjem 41,84 €/m³ na daniach, sociálne a zdravotné odvody vo výške 31,34 €/m³, vo vyjadrení pracovných miest to predstavuje **7,38 pracovníka** na 1 000 m³ spracovaného surového dreva. Dôležitou stránkou sociálno-ekonomických dopadov je aj využívanie obnoviteľnej suroviny, a tým prispievanie k znižovaniu emisií (využívanie výrobkov z dreva a dreva na energetické účely).

V súčasnej situácii na trhu so surovým drevom, zníženie ponuky surového dreva v dôsledku výrazného obmedzenia ťažby v národných parkoch bude mať katastrofálne dopady na malých spracovateľov surového dreva, ktorí pôsobia najmä na vidieku. Z dlhodobého hľadiska na základe priemeru za posledných 10 rokov **bude predstavovať ročný výpadok tržieb DSP na úrovni zhruba 313 mil. eur a stratu zhruba 5 210 pracovných miest**. Toto bude predstavovať ďalší výpadok dane z príjmu, sociálnych a zdravotných odvodov, dane z nehnuteľností a pod.

Záver? 19 alebo bez 1, 20...

Dvaja sa dívajú na tú istú vec – z iného uhla pohľadu, ale tá vec – zostáva rovnaká. Dvaja sa dívajú na tú istú vec – a každý má svoju pravdu, ktorá je rovnaká.

Dvaja sa dívajú na tú istú vec – a myslia si, že sú iní, ale nie sú.

Dovtedy, kým sa nespoznajú – nič sa nezmení.

Dovtedy, kým si svoje pozície nevyargumentujú – nič sa nezmení.

Dovtedy, kým to bude takto – nič sa nezmení.

Počúvajme sa už konečne! ■